

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Інженерно-педагогічний факультет
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Гомельські дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны
Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 8

ISSN 2663-9718

Київ – Львів – Бережани – Гомель – Кельце. 2021

ISSN 2663-9718

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Інженерно-педагогічний факультет
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Гомельські дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны
Старопольська вища школа

National Pedagogical Dragomanov University
Faculty of Engineering and Education
Subdivision “Lviv Educational and Scientifical Center of Professional Education”
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
Subdivision of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
“Berezhany Agrotechnical Institute”
Francisk Skorina Gomel State University
Old Polish University in Kielce

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
Випуск 8**

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES
COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
Issue 8**

**Київ – Львів – Бережани – Гомель – Кельце
2021**

**Kyiv– Lviv – Berezhany – Gomel – Kielce
2021**

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи:
зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Київ–Львів–Бережани–
Гомель–Кельце, 2021. Вип. 8. 327 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., кандидат педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, ст.н.с. (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Гураль-Польрола Й., доктор гуманітарних наук (м. Кельце, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Бейзеров В.А., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Гомель, Республіка Білорусь)

Дворак В.Н., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Гомель, Республіка Білорусь)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники вищих навчальних закладів I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2021

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2021

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2021

© Гомельські дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны, 2021

© Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach, 2021

© Автори статей, 2021

ЗМІСТ *** CONTENTS

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ PEDAGOGICAL SCIENCES		
Васянович Григорій <i>Vasyanovych Hryhoriy</i>	Естетика вчинку педагога Aesthetics of a teacher's deed	10
Литвин Андрій Руденко Лариса <i>Lytvyn Andriy</i> <i>Rudenko Larysa</i>	Напрями модернізації професійної підготовки майбутніх психологів Directions of modernization of future psychologists' training	18
Аркатов Ю.Н. Георгаліна Е.Р. Журавлєва І.Б. <i>Arkatov Yu.N.</i> <i>Georgalina E.R.</i> <i>Zhuravleva I.B.</i>	К вопросу о системе критериального оценивания качества знаний учащихся To the question of criteria-based system of students knowledge quality assesment	23
Вановська Інна <i>Vanovska Inna</i>	Патріотичне виховання у ВВНЗ як головний чинник формування майбутніх офіцерів Збройних Сил України Patriotic education upbringing in Higher Military Educational Institutions as the main factor in the formation of future AFU officers	27
Головко Наталія Бахмач Людмила <i>Holovko Nataliya</i> <i>Bakhtmach Liudmyla</i>	Інтерактивні технології як засіб підвищення позитивної мотивації до навчання у майбутніх вчителів Interactive technologies as a means of increasing positive motivation to learn in future teachers	32
Колісник-Гуменюк Юлія <i>Kolisnyk-Humenyuk Yuliya</i>	Доцільність використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі ЗВО Expediency of using informative and communicative technologies in the educational process of the university	36
Ляшенко Марина Чакир Олена <i>Liashenko Maryna</i> <i>Chakyr Olena</i>	Гіг-економіка та їх вплив на підготовку педагогів професійного навчання з туризму Gig-economy and their influence on the training of professional teachers in tourism	41
Чаплик В.В. Шептицька Л.Б. Чаплик О.А. <i>Chaplyk V.V.</i> <i>Sheptytska L.B.</i> <i>Chaplyk O.A.</i>	Анкетування студентів як механізм моніторингу та підвищення якості навчального процесу Questionnairng students as a mechanism of monitoring and improving the quality of the educational process	46
Шевкун Галина <i>Shevkun Halyna</i>	Естетична мотивація діяльності педагога Aesthetic motivation of teacher's activity	51
Щербак Людмила <i>Scherbak Lyudmyla</i>	Психолого-педагогічні аспекти підготовки фахівців сфери обслуговування Psychological and pedagogical aspects of training of service specialists	59

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК – 111.852:37-051

Григорій Васянович,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи, управління та соціальних наук
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
Львів, Україна

ЕСТЕТИКА ВЧИНКУ ПЕДАГОГА

Професійна діяльність педагога передбачає не лише набуття знань, вмінь, навичок, вона потребує високих особистісних якостей, які концентруються у душевно-духовних, морально-естетичних виявах. Одним із провідних аспектів цього вияву є естетичний вчинок, який відбувається за внутрішнім спонуканням (суб'єктивний чинник), а також значною мірою залежить від наявної ситуації, обставин (об'єктивний чинник). У будь-якому випадку, естетичний вчинок педагога засвідчує сформованість у нього естетичної потреби, мотивації дії, естетичного ідеалу тощо. Саме тому автор зосереджує увагу на розкритті мотиваційно-ціннісного, світоглядного аспекту проблеми.

Ключові слова: педагог, особистість, вчинок, естетичний вчинок, обов'язок, духовний розвиток.

Hryhoriy Vasyanovych,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Social Work, Management and Social Sciences
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine

AESTHETICS OF A TEACHER'S DEED

The professional activity of a teacher not only involves an acquisition of knowledge, skills and abilities, but it also requires high personal qualities, which are concentrated in spiritual, moral and aesthetic manifestations. One of the key aspects of these manifestations is an aesthetic deed that occurs because of internal motivation (subjective factor), and that strongly depends on the situation and circumstances (objective factor). In any case, an aesthetic deed of a teacher proves the teacher's formed aesthetic needs, motivation for action, aesthetic ideal, and so on. That is why the author focuses on the motivational and worldview aspect of the problem.

Key words: a teacher, personality, deed, aesthetic deed, duty, spiritual development.

*Вчитель – це той, що діток навчає,
Вчитель – це той, що навчає себе.
Він добро-розумне серце має.
Він крок за кроком за учнем іде.*

Г. Васянович

Вчинок є не лише показником і мірою морально-духовного розвитку, він характеризується й з естетичного погляду, оскільки висвітлює прекрасне й

піднесене у поведінці особистості. Вчинок засвідчує свідому дію суб'єкта, його вибір, самовизначення, у ньому він стверджує себе як особистість. Саме в процесі вчинку педагог засвідчує своє ставлення до професійної діяльності, до колег, учнів/студентів, до себе і суспільства. Траєкторія пошуку естетики вчинку педагога визначається як внутрішніми спонуками, прагненнями, так і зовнішніми обставинами, ситуаціями.

І. Кант у численних працях доводив, що вчинок є мірою виконання людиною обов'язку, причому обов'язку на різних рівнях: перед собою, Богом, іншими людьми і навіть перед тваринним світом і неживою природою [4, с. 120-223]. Водночас філософ наголошував, що вчинок особистості є духовною, естетичною потребою особистості, ствердження її в красі буття, способом реалізації її естетичних ідеалів і почуттів. Вчинок як культурно-історичне явище має тенденцію становлення, розвитку і наслідування.

Г. Гегель аналізував поняття «вчинок» також в різних аспектах, як: 1) об'єктивну і суб'єктивну цінність [3, с. 165]; 2) вияв моральної волі (...лише вияв моральної волі є вчинок) [3, с. 159]; 3) вияв свободи суб'єкта (...життя не є необхідним, якщо воно протистоїть більш високому, свободі) [3, с. 170; 206]; 4) вчинок як зміна буття [3, с. 416]; 5) безкорисливість, благо, добро [3, с. 174]; 6) в основу вчинку має покладатися прекрасний намір [3, с. 164] та ін.

До певних положень сутності вчинку у творчості Г. Гегеля, з позицій «нового християнства» критично поставився данський філософ С. К'єркегор. Особливо виразно це простежується у його праці «Страх і трепет» [5]. Філософ прийшов до думки про повернення людини до первісних джерел християнського віровчення (постаті Авраама, Ісаака та ін.). Такий підхід мислителя базувався на екзистенційній основі. Ця екзистенційна аналітика відбувалася на трьох поведінкових установках: 1) естетичній; 2) етичній і 3) релігійній. Причому всі ці три установки філософом об'єднуються в одне ціле (діалектично).

С. К'єркегор аналізував передусім негативні стани духовного життя особистості і суспільства, які перешкоджають людині здійснити моральний вибір, вчинок (страх, тривога, переживання і т. ін.). Ці стани мислитель називає екстремальними, і саме в них має виявитися свобода вчинку у відповідності з Божим словом і Божою волею. Втім, на думку С. К'єркегора, деякі негативні вчинки людини можуть бути продуктивними, оскільки дозволяють їй випробувати реальність власної свободи і повною мірою відчутти свої внутрішні межі. Ця думка детально розглядається філософом на прикладі, який він бере із Старого заповіту, – на прикладі Авраама, де основна ідея знаходить свій

релігійний вияв у такий спосіб: страх втратити улюбленого сина повинен зрівноважитися вірою і всемогутністю Бога. Естетика вчинку розглядається С. К'єркегором як можливість подолання страху, прориву до свободи, духовності. Естетизм вчинку – це спосіб існування людини, намагання подолати відчай, організувати життя власними силами згідно із Божими заповідями утвердження Добра і Краси. Духовну, моральну слабкість естетичного існування мислитель вбачав в усвідомленому небажанні індивіда прийняти себе таким, яким він є в дійсності, і здійснити естетичний вчинок. Індивіда більше влаштовує бездіяльність, безвідповідальність, отже, те «Я», яке чекає на випадок змін, за яких вдається уникнути вчинку. «Спалахи» естетично значущого існування позбавлені послідовності і єдності, вони нічим не взаємопов'язані і відірвані від реалій життя. Звідси – один крок до втрати людиною себе, оскільки вона стає нездатною до здійснення прекрасного, естетичного вчинку. Особистість, яка не втратила саму себе, характеризує цілісність, моральна відповідальність: «відчай-виклик» або «мужній виклик» (С. К'єркегор), спонукає її до вияву естетичного вчинку. Отже, на думку філософа, естетичний вчинок особистості – це її наближення до Бога, до відчуття себе справжньою людиною.

Наближення до Бога –

Це радість і життя.

Відчуження від Бога –

Дорога в небуття.

Г. Васянович

Спеціальне дослідження філософії вчинку присвятив М. Бахтін, причому автор акцентував саме на естетичній стороні проблеми [1]. Учений заперечував ідеї прихильників «філософії життя», авторів суто раціоналістичного, персоналістичного підходу в осмисленні такого складного явища як вчинок. М. Бахтін піддавав критиці і принцип «обов'язковості» І. Канта в сенсі його безособових тенденцій, він намагався створити морально-естетичну, духовну філософію, орієнтовану на особистість і смисл її буття. У розумінні мислителя, особистість здійснює естетичний вчинок у цілісній єдності свого буття: інтелектуального, почуттєвого і вольового, де домінують естетичні ідеали, потреби, смаки, прекрасне і піднесене. У своїх міркуваннях філософ дотримувався глибокого переконання, згідно з яким, естетичні вчинки людей допомагають долати їм драматургію життя, робити себе радісними і щасливими. Культура, відповідальні вчинки людей, особливо людей педагогічної професії, уможливають створення ситуації діалогу, комунікації, довіри між людьми,

втамовують їх зарозумілість, агресію, отже, спрямовують свідомість людей на їх єдність (принцип «співбуття», а не просто – окремішнього, індивідуального існування). Естетичний вчинок суб'єкта робить його причетним до усіх проблем світу, і в цьому полягає його цінність. Етична й естетична проблематика буття у філософії вчинку М. Бахтіна зливаються в одне ціле. Естетичний вчинок – це результат відповідально сприйнятого, не примусово зовнішнього обов'язку, а внутрішнього, вільного почуття і розуму. Усвідомлення особистістю власної відповідальності, глибокі внутрішні переживання за стан речей, унеможливають уникнення вчинку, роблять його закономірним і невідворотним. Отже, за розумінням М. Бахтіна, вчинок є культурно-історичним, естетичним феноменом, який допомагає людині долати життєві перепони, робить людське співбуття гуманним і доцільним.

Всесвітньо відомий психолог, який переніс неймовірні знущання і тортури багатьох фашистських таборів, але дивом залишився живим – В. Франкл доводив, що прагнення до пошуку і реалізації людиною смислу свого життя має вроджену мотиваційну тенденцію і є основною рушійною силою поведінки й розвитку особистості. Вчений наголошував: для того, щоб жити й активно діяти, людина повинна вірити в смисл життя, яким керують його вчинки. Відсутність смислу породжує у людини стан, який В. Франкл називав «екзистенційним вакуумом». Пізнання смислу завдяки вчинковій діяльності – це не просто пізнання, це – покликання, яке особистість має пронести через усе життя і не зламатись. Шляхів, з допомогою яких ми можемо зробити власне життя осмисленим, на переконання В. Франкла, є три: по-перше, з допомогою того, що ми даємо життю (в сенсі нашої творчої праці); по-друге, з допомогою того, що ми беремо від світу (в сенсі переживання цінностей), і, по-третє, з допомогою позиції, яку ми займаємо стосовно долі, яку ми не в стані змінити. Відповідно до такої градації, виокремлюються три групи цінностей: цінності творчості; цінності переживання; цінності відношення [6, с. 174; 301-302]. Пріоритет належить цінностям творчості, але всі три компоненти є важливими для вияву вчинку особистості. Оскільки педагогічна діяльність є надзвичайно творчою, то творчий елемент має постійно супроводжувати пошук естетичного вчинку і його реалізацію в навчально-виховному процесі.

Цінності творчості безпосередньо взаємопов'язані з цінностями взаємовідношення. До цих цінностей людині приходиться звертатися, коли вона знаходиться в складних ситуаціях і коли уникнути вчинку – означає втратити себе. Тому справжня особистість є приреченою на гідний, прекрасний вчинок.

Унікаючи вчинку, людина втрачає смисл свого життя. Ситуація, яку довелося пережити педагогові Янушу Корчаку, прекрасно засвідчила, що він своїм вчинком зберіг смисл життя, хоча й заплатив за нього самим життям.

Як відомо, учитель Януш Корчак тричі відмовився від пропозицій нацистів врятувати своє життя. Перший раз це відбулося, коли він прийняв рішення не емігрувати в Палестину перед окупацією Польщі, щоб не залишити «Дім сиріт» перед самою війною. Другий раз, коли відмовився втікати із варшавського гетто. Третій раз, коли мешканці «Будинку сиріт» вже піднялися у вагон потяга, що відправлявся в концентраційний табір. До Я. Корчака підійшов офіцер СС і запитав:

– Це Ви написали «Короля Матіуша»? Я читав цю книгу в дитинстві. Хороша книга. Ви можете бути вільним.

– А діти?

– Діти пойдуть. Але Ви можете залишити вагон.

– Помиляєтесь. Не можу. Не всі люди – негідники.

А через декілька днів в концтаборі Треблінка Я. Корчак разом зі своїми дітьми ввійшов до газової камери. По дорозі до смерті Корчак тримав за руку двох найменших діточок і розповідав казку дітям, які нічого не підозрювали. Педагог перед неминучою смертю власним морально-естетичним вчинком намагався заспокоїти дітей, відволікти їх від трагічного стану, який так швидко наближався, був з ними одним цілим.

Януш Корчак залишив заповіді батькам, які спрямовані на вияв ними естетичних вчинків стосовно дітей і які не втратили свого значення і до сьогодні.

1. Не чекай, що твоя дитина буде такою ж, як ти, або такою, якою ти хочеш. Допоможи їй стати не тобою, а собою.

2. Не вимагай від дитини подяки за те, що ти для неї зробив. Ти дав їй життя, як вона може віддячитися тобі? Вона дає життя іншому, а та – третьому, і це незворотний закон вдячності.

3. Не перенось на дитину свої образи, щоб в старості не їсти гіркий хліб. Адже що посієш, те і пожнеш.

4. Не стався до дитячих проблем зверхньо. Життя дано кожному по силі, і будь переконаним – їй воно тяжке не менше, ніж тобі, а можливо, і більше, оскільки у неї немає досвіду.

5. Не принижуй.

6. Не забувай, що найбільш важливі зустрічі людини – її зустрічі з дітьми. Звертай більше уваги на них – ми ніколи не можемо знати, кого ми зустрічаємо в дитині.

7. Не картай, не муч себе, якщо не здатний зробити щось для своєї дитини, просто пам'ятай: для дитини зроблено недостатньо, якщо не зроблено усе можливе.

8. Дитина – це не тиран, який заволодіває всім твоїм життям, не лише плід від плоті і крові. Це та дорогоцінна чаша, яку життя дало тобі на збереження й розвиток в ньому творчого вогню. Це вільна любов матері і батька, у яких буде зростати «наше», «власне» дитя, але душа, що дана на збереження.

9. Вмій любити чуже дитя. Ніколи не роби чужій дитині того, що не хотів би, щоби робили твоїй дитині.

10. Люби свою дитину різною – не талановитою, невдячною, дорослою. Спілкуйся з нею – радій тому, що дитина – це свято, яке поки що з тобою.

Прикметно, що етика й естетика вчинку характерна для багатьох українських педагогів: Д. Багалія, Г. Шерстюка, В. Затонського, О. Залужного, Г. Гринька, М. Скрипника, М. Яворського, Г. Коваленка, І. Огієнка, В. Сухомлинського та багатьох-багатьох ін.

Наведемо бодай лише один факт із життя В. Сухомлинського. Коли розпочалася Друга світова війна, коли фашисти вдерлися на землі України, Василь Сухомлинський мав повну можливість не йти на війну, (згідно свого особливого статусу). Натомість високе почуття патріотизму не давало йому спокою. Раз у раз він ходив до військового комісаріату, щоби довести: «Я потрібний на фронті!» Педагог домігся свого, був призваний до війська і мужньо воював, двічі був поранений (після другого поранення дивом лишився живим). Після одужання всі свої сили, розум і серце Василь Сухомлинський віддав дітям. І як не паплюжили геніального педагога бюрократи від освіти за його гуманізм, справжнє новаторство, він не скорився, а продовжував сумлінно працювати, мобілізуючи своїми діями, вчинками до праці тисячі учителів. Йому присвячуємо такі поетичні рядки:

*Василь – Великий Сухомлинський!
Тобі Господь заповідав,
Щоб серце добре, ніжне, чисте,
Ти дітям Павлиша віддавав!*

Г. Васянович

У творчих пошуках академіка І. Беха вчинок кваліфікується як духовна константа [2, с. 153-240]. Учений слушно доводить: кожен педагог прагне, щоб з боку вихованця вчинки були не лише добродійними, а й естетично забарвленими. З цією метою педагог залучає різноманітні форми і методи, засоби, спрямовані на спонукання вихованців до вияву добродійних, прекрасних вчинків. І. Бех ґрунтовно розробляє типологію вчинків (особливу увагу приділяє практиці й оцінці вихованцями безпосередніх і опосередкованих вчинків) аналізує обопільно корисного вчинку, доводить, за яких умов учень/студент вичерпує можливості вияву своїх вчинків тощо.

І. Бех досліджує мотиваційно-ціннісну детермінацію вчинку, розкриває сутність і зміст досвіду його захисного механізму від асоціальних вчинків особистості учня/студента, акцентує на перманентному введенні вихованців у ситуацію вчинку-служіння тощо.

Актуальним є бачення вченим ідеї плекання у вихованця вчинку-відданості. Вчинок-відданість, на думку вченого, є виявом бажання творити добро іншому без будь-яких корисних інтересів, а заради глибокого почуття милосердя, емпатії, краси душі і серця. Педагог як автор вчинку-відданості дбає про благополуччя своїх учнів/студентів, при цьому завжди перебуває у стані піднесення і радості. Завдання педагога стосовно формування у вихованців вчинку-відданості полягає в забезпеченні їхнього емоційного розвитку і особливо того сегменту, який репрезентований почуттям люб'язності, душевної теплоти, співучасті.

Близьким за своєю сутністю є і вчинок-вірність, в його основу покладається надійність суб'єкта за різних обставин, його непідкупність, чуйність і прямостояння. На суб'єкта вчинку-вірності за будь-яких обставин можна покластися, не побоюючись, що він підведе в якійсь ситуації. Класичним прикладом можна вважати ситуацію, коли А. Макаренко відпустив своїх вихованців (вчорашніх соціально запущених дітей) під «чесне слово», що вони всі повернуться в колонію, в якій перебували. І все відбулося саме так. Такі вчинки ще можна назвати вчинками збереження честі. Вони не дозволяють суб'єктові поводитися ситуаційно, підпорядковуючись умовам, що склалися на певний час. Натомість морально-естетичні дії особистості відзначаються стійкістю, сміливістю, самовладанням, естетичною цінністю.

З погляду етики і естетики надто вартісним є вчинок-вдячність, вчинок-чуйність, вчинок-самовідданість, вчинок-самостійність, вчинок-скромність, вчинок-розрада, вчинок-догодження та ін. [2]. Усі ці вчинки мають естетичне

забарвлення і людську значущість, вони сприяють становленню і розвитку особистості як педагога, так і вихованця.

На основі викладеного можна зробити такі висновки:

1. Вчинок – це світоглядне, душевно-духовне надбання особистості, який характеризує самоствердження індивіда у вияві взаємозв'язку етичного (добра, честі, гідності), а також естетичного (прекрасного і піднесеного).

2. Вчинок педагога виявляє себе за певних об'єктивних і суб'єктивних умов, він носить мотиваційно-ціннісний смисл і значення.

3. Вчинок педагога має ту важливу цінність, що позитивно впливає на свідомість суб'єктів учіння, є прикладом для наслідування.

До подальших пошуків у розв'язанні окресленої проблеми відносимо: а) ноологічні підходи у з'ясуванні взаємозв'язку свідомості й естетичної діяльності та його впливу на формування естетичного вчинку особистості; б) вплив вчинкової діяльності педагога на естетичні відносини у педагогічному колективі та ін.

Список використаних джерел:

1. Бахтин М. К философия поступка. Автор и герой в эстетической деятельности (фрагмент) // *Философия и социология науки и техники: Ежегодник 1984-1985*. М.: Наука, 1986. С. 3-21.

2. Бех І. Д. Виховання особистості. Сходження до духовності: *Наук. видання*. К.: Либідь, 2006. С. 153-240.

3. Гегель Г. *Философия права* / Пер. с нем.: ред. и сост. Д. Керимов и В. Нерсесянц; Автор вступ. ст. и примеч. В. Нерсесянц. М.: Мысль, 1990. 524 с.

4. Кант И. *Лекции по этике* / Пер. с нем. / Общ. ред. и вступ. ст. А. Гусейнова. М.: Республика, 2000. 431 с.

5. Кьеркегор С. *Страх и трепет*: Пер. с дат. М.: Республика, 1993. 383 с.

6. Франкл В. *Человек в поисках смысла: Сборник: Пер. с англ. и нем.* / Общ. ред. Л.Я. Гозмана и Д. А. Леонтьева; вступ. ст. Д.А. Леонтьева. М.: Прогресс, 1990. 368 с.